

Eesti lipu seaduse täiendamise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sisu lühikokkuvõte

Eesti lipu seaduse täiendamise seaduse eelnõuga lisatakse Eesti lipu seaduse paragrahvi 10 lõiked 7 ja 8, et tagada Eesti lipu eristaatust läbi selle ainukasutuse riigi ja ülejäänud avaliku sektori hoonetel, sealhulgas riigiasutuste, valitsusasutuste, avalik-õiguslike juriidiliste isikute ja kohalike omavalitsuste hoonetel, ning välistada ideoloogilisi sõnumeid kandvate lippude heiskamine lisaks ka Eesti Vabariigi diplomaatiliste välisesinduste hoonetel. Eelnõu piirab teiste riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide lippude heiskamist riigi ja muu avaliku sektori hoonetel ainult protokolliliste eesmärkidega, nagu välisriikide ametlike esindajate visiidid või rahvusvaheliste organisatsioonide vastuvõttud.

2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ettevalmistaja on Riigikogu liige Varro Vooglaid.

3. Eelnõu eesmärk

Eelnõu lähtub eesmärgist rõhutada Eesti lipu kui Eesti Vabariigi iseseisvuse, suveräänsuse ja ühtsuse sümboli eristaatust ja erilist väärikust riigi ja ülejäänud avaliku sektori hoonetel ning vältida nende hoonete muutumist päevapoliitiliste ja ideoloogiliste sõnumite võimendamise instrumendiks.

4. Eelnõu sisu

Seaduseelnõuga täiendatakse Eesti lipu seaduse paragrahvi 10 kahe uue lõikega, mis reguleerivad Eesti lipu kasutamist koos muude lippude ja ideoloogilist sõnumit kandvate lippudega riigi ja ülejäänud avaliku sektori hoonetel, sealhulgas riigiasutuste, valitsusasutuste, avalik-õiguslike juriidiliste isikute (nt Eesti Rahvusringhääling, Eesti Pank, Rahvusooper Estonia, Tartu Ülikool), kohalike omavalitsuste, riigi ja kohalike omavalitsuste hallatavate haridusasutuste ja ka Eesti Vabariigi diplomaatiliste välisesinduste hoonetel.

Eelnõuga lisatava paragrahvi 10 lõige 7 sätestab, et riigiasutuste, valitsusasutuste, avalik-õiguslike juriidiliste isikute ja kohaliku omavalitsuse asutuste hoonetel võib Eesti Vabariigi riigilipuga koos heisata teiste riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide lippe üksnes ajutiselt protokollilistel eesmärkidel. Sellised olukorrad hõlmavad näiteks välisriikide ametlike esindajate visiite või rahvusvaheliste organisatsioonide, nagu Euroopa Liit või NATO, esindajate vastuvõtte, mis on kooskõlas diplomaatilise protokolliga. See säte tagab, et Eesti austab rahvusvahelisi tavaid, säilitades samal ajal Eesti lipu kui Eesti Vabariigi iseseisvuse ja suveräänsuse sümboli selgelt esile tõusva eristaatuse.

Paragrahvi 10 lõige 8 keelab ideoloogilist sõnumit kandvate lippude heiskamise ning ka muude ideoloogilist sõnumit kandvate sümbolite avaliku eksponeerimise avaliku sektori hoonetel, sealhulgas riigiasutuste, valitsusasutuste, avalik-õiguslike juriidiliste isikute, kohalike omavalitsuste, riigi või kohaliku omavalitsuse hallatavate haridusasutuste ning Eesti Vabariigi diplomaatiliste välisesinduste hoonetel. Ideoloogilisteks lippudeks ja sümboliteks peetakse näiteks nn seksuaalvähemuste kasutatavat vikerkaarelippu ja selle variante, poliitiliste parteide lippe või muid avalikult hoonete välisküljel eksponeeritavaid sümboleid, mis väljendavad kindlate ideoloogiliste või poliitiliste liikumiste sõnumeid. Keeld on vajalik, et vältida muljet, nagu toetaks

riik või selle institutsioonid kindlaid ideoloogilisi ja poliitilisi liikumisi, olgugi et paljudel kodanikel võib neis küsimustes olla sootuks teistsugune vaade. Selline regulatsioon hoiab ära ühiskonda lõhestava praktika, millega avalikud hooned või diplomaatilised välisesindused muudetakse ideoloogiliste sõnumite esiletõstmise platvormiks vastavalt sellele, kes parasjagu avalikku võimu teostab.

Eelnõu esitamise põhjuseks on vajadus tugevdada Eesti Vabariigi kuvandit iseseisva ja sõltumatu riigina, mis austab oma kodanike erinevaid ideoloogilisi hoiakuid ega vali nendes küsimustes poolt. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 1 sätestab, et Eesti on iseseisev ja suveräänne demokraatlik vabariik, ning § 12 tagab kõigile võrdse kohtlemise. Riigi ideoloogilise neutraalsuse põhimõtte väljaspool põhiseadusega deklareeritud ideaale kohustab riigi institutsioone hoiduma ühegi ühiskonnagrupi või ideoloogia esiletõstmisest, sealhulgas lippude ja muude sümbolite kaudu, mis võiksid vihjata riigi ametlikule toetusele.

Eelnõu hõlmab ka avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid, nagu Eesti Rahvusringhääling, kuna need asutused täidavad riiklikke ülesandeid, on riiklikult rahastatud ja esindavad riigi avalikku huvi. Nende hoonetel lippude kasutamine mõjutab otseselt riigi kuvandit, mistõttu on oluline, et ka sellised asutused järgiksid ideoloogilise neutraalsuse põhimõtet. Samuti hõlmatakse kohalike omavalitsuste ja haridusasutuste hooned, et tagada ühtne lähenemine kogu riigi avalikus sektoris. Muudatus toetab rahvuslikku identiteeti ja ühiskonna ühtsust, vältides olukordi, kus ideoloogilised lipud võiksid tekitada eksliku mulje riigi positsioonist või põhjustada ühiskonna polariseerumist.

Lisaks arvestab eelnõu rahvusvahelisi kohustusi, sealhulgas Euroopa Liidu õigust, mis ei kohusta liikmesriike heiskama Euroopa Liidu lippu riigi- või valitsusasutuste hoonetel. Seega võimaldab eelnõu Euroopa Liidu või teiste rahvusvaheliste organisatsioonide lippude heiskamist protokollilistel eesmärkidel, näiteks Euroopa päeval (9. mail) või Euroopa Liidu kõrgete esindajate ametlike visiitide ajal, järgides diplomaatilisi tavasid, kuid säilitab riigilipu kui Eesti iseseisvuse ja suveräänsuse esmase sümboli eristaatuse.

Eelnõu ei sea piiranguid lippude kasutamisele eraisikute või eraõiguslike juriidiliste isikute poolt, vaid keskendub üksnes riigi ja ülejäänud avaliku sektori hoonetele, mis esindavad Eesti Vabariigi ametlikku positsiooni. Sellega tagatakse, et riigi institutsioonid jäävad ideoloogiliselt ja poliitiliselt neutraalseks, austades samal ajal kodanike õigust oma veendumustele ja vabadusele väljendada oma ideoloogilisi eelistusi eraalgatuslikult vastavalt oma paremale äranägemisele.

5. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus kasutatakse mõisteid „riigiasutused“, „valitsusasutused“, „avalik-õiguslikud juriidilised isikud“, „kohalikud omavalitsused“ ja „haridusasutused“ vastavalt nende tähendusele Eesti õigusaktides. Mõiste „ideoloogilist sõnumit kandvad lipud“ hõlmab lippe, mis esindavad kindlaid poliitilisi, sotsiaalseid või ideoloogilisi liikumisi, näiteks nn seksuaalvähemuste poolt kasutatavat vikerkaarlippu ja selle variante.

6. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole vastuolus Euroopa Liidu õigusega. Euroopa Liidu õigus ei kohusta liikmesriike kasutama Euroopa Liidu lippu riigi- ja valitsusasutuste hoonetel.

7. Eelnõu vastavus põhiseadusele

Eelnõu on põhiseadusega kooskõlas ega riiva ühtegi selles sätestatud põhiõigustest.

8. Seaduse mõju

Seadusel positiivne mõju Eesti Vabariigi alusväärtuste ja -põhimõtete (sh riikliku iseseisvuse, suveräänsuse ja rahvusriikluse) esiletõstmise tähenduses.

9. Seaduse rakendamiseks vajalikud kulutused ja seaduse rakendamise eeldatavad tulud

Seaduse jõustumisega ei kaasne ei olulisi kulusid ega tulusid.

10. Rakendusaktid

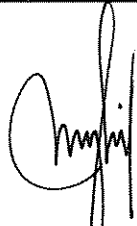

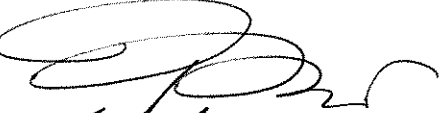

Eelnõu jõustumisega ei kaasne rakendusaktide muutmise ega kehtestamise vajadust.

11. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 1. märtsil 2026.

Algatavad Riigikogu liikmed:

22. oktoobril 2026

1. Varro Vooglaid
2. Anti Palamets
3. Mart Helme
4. Helle-Maarika Helme
5. Mari Helme
6. Rene Koble
7. Rein Eglar
8. Evelin Põldamets